

Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16

Основні засоби

Мета

- 1 Метою цього Стандарту є визначення облікового підходу до основних засобів, щоб користувачі фінансової звітності могли розуміти інформацію про інвестиції суб'єкта господарювання в його основні засоби та зміни в таких інвестиціях. Основні питання обліку основних засобів – це визнання активів, визначення їхньої балансової вартості та амортизаційних відрахувань, а також збитків від зменшення корисності, які слід визнавати у зв'язку з ними.

Сфера застосування

- 2 Цей Стандарт слід застосовувати в обліку основних засобів, за винятком випадків, коли інший Стандарт вимагає або дозволяє застосування іншого облікового підходу.

- 3 Цей Стандарт не застосовують до:

- а) основних засобів, класифікованих як утримувані для продажу відповідно до МСФЗ 5 "*Непоточні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність*";
- б) біологічних активів, пов'язаних із сільськогосподарською діяльністю (див. МСБО 41 "*Сільське господарство*"). Цей Стандарт застосовується до плодоносних рослин, але не застосовується до продукції плодоносних рослин;
- в) визнання та оцінки активів, пов'язаних з розвідкою та оцінкою (див. МСФЗ 6 "*Розвідка та оцінка запасів корисних копалин*");
- г) прав на корисні копалини та запасів корисних копалин, таких як нафта, природний газ та подібні невідтворювані ресурси.

Проте цей Стандарт застосовують до основних засобів, використаних для розробки або збереження активів, наведених у б) – г).

- 4 [Вилучено]

- 5 Суб'єкт господарювання, який використовує модель собівартості для інвестиційної нерухомості відповідно до МСБО 40 "*Інвестиційна нерухомість*", повинен використовувати модель собівартості у цьому стандарті для інвестиційної нерухомості, яка є власністю.

Визначення

- 6 Терміни, що використовуються в цьому Стандарті, мають такі значення:

Плодоносна рослина – це жива рослина, що:

- а) використовується у процесі виробництва або постачання сільськогосподарської продукції;
- б) за очікуванням, даватиме плоди протягом більше ніж одного періоду; та
- в) для якої існує віддалена ймовірність того, що вона буде продана як сільськогосподарська продукція, за винятком випадків продажу її як вторинної сировини.

(У пунктах 5А–5Б МСБО 41 це визначення плодоносної рослини розглядається докладніше).

Балансова вартість – це сума, за якою актив визнають після вирахування будь-якої суми накопиченої амортизації та накопичених збитків від зменшення корисності.

Собівартість – це сума сплачених грошових коштів чи їх еквівалентів або справедлива вартість іншої форми компенсації, наданої для отримання активу на час його придбання або створення або (якщо прийнятно) сума, яку розподіляють на цей актив при первісному визнанні згідно з конкретними вимогами інших МСФЗ, наприклад, МСФЗ 2 “Платіж на основі акцій”.

Сума, що амортизується, – це собівартість активу або інша сума, що замінює собівартість, за вирахуванням його ліквідаційної вартості.

Амортизація – це систематичний розподіл суми активу, що амортизується, протягом строку його корисного використання.

Вартість, визначена суб'єктом господарювання, – це теперішня вартість грошових потоків, які, за очікуванням суб'єкта господарювання, виникнуть упродовж використання активу і від його вибуття після закінчення строку його корисного використання або які, за очікуванням, виникнуть при погашенні зобов'язання.

Справедлива вартість – це ціна, яка була б отримана за продаж активу або сплачена за передачу зобов'язання у звичайній операції на дату оцінки (Див. МСФЗ 13 “Оцінка справедливої вартості”).

Збиток від зменшення корисності – це сума, на яку балансова вартість активу перевищує суму його очікуваного відшкодування.

Основні засоби – це матеріальні об'єкти, що їх:

- а) утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг для надання в оренду або для адміністративних цілей;
- б) використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше одного періоду.

Сума очікуваного відшкодування – це більша з двох оцінок: справедливої вартості за вирахуванням витрат на вибуття активу або вартості його використання.

Ліквідаційна вартість активу – це оцінена сума, яку суб'єкт господарювання отримав би на поточний час від вибуття активу після вирахування всіх оцінених витрат на вибуття, якби актив був би такого

ж віку та стану, в якому він був би на кінець строку його корисного використання.

Строк корисного використання:

- а) період, протягом якого очікується, що актив буде придатний для використання суб'єктом господарювання, або
- б) кількість одиниць виробленої продукції чи подібних одиниць, що їх суб'єкт господарювання очікує отримати від активу.

Визнання

- 7 **Собівартість об'єкта основних засобів слід визнавати активом, якщо і тільки якщо:**
  - а) є ймовірність, що майбутні економічні вигоди, пов'язані з об'єктом, надійдуть до суб'єкта господарювання; та
  - б) собівартість об'єкта можна достовірно оцінити.
- 8 Статті, такі як запасні частини, резервне обладнання та допоміжне обладнання відображаються відповідно до цього МСФЗ, якщо вони відповідають визначенню основних засобів. Інакше вони класифікуються як запаси.
- 9 Цей Стандарт не визначає одиницю оцінювання для визнання, тобто що становить об'єкт основних засобів. Отже, потрібне судження при застосуванні критеріїв визнання до конкретних обставин суб'єкта господарювання. Можливо, буде доцільним об'єднати окремо незначущі об'єкти (наприклад, форми, інструменти і плашки) та застосовувати критерії до сумарної вартості.
- 10 Суб'єкт господарювання оцінює згідно з цим принципом визнання всі свої витрати на основні засоби на час їх виникнення. Ці витрати включають витрати, понесені спочатку на придбання або спорудження об'єкта основних засобів, та витрати, понесені у подальшому на його збільшення, заміну його частини або на обслуговування. Собівартість об'єкта основних засобів може включати витрати, понесені відповідно до оренди активів, використаних для спорудження, збільшення, заміни частини або на обслуговування об'єкта основних засобів, такі як амортизація активів з права користування.

Первісні витрати

- 11 Об'єкти основних засобів можна купувати з метою безпеки чи охорони довкілля. Придбання таких основних засобів, хоча безпосередньо не збільшує майбутні економічні вигоди від будь-якого окремо існуючого об'єкта основних засобів, може бути необхідним суб'єктові господарювання для отримання майбутніх економічних вигід від його інших активів. Такі об'єкти основних засобів відповідають визнанню їх як активів тому, що вони уможливають надходження більших майбутніх економічних вигід від пов'язаних з ними активів, ніж у випадку, якби їх не придбали. Наприклад,

виробник хімічної продукції може налагодити нові процеси хімічної обробки для того, щоб вони відповідали вимогам з охорони довкілля щодо виробництва та зберігання небезпечних хімікатів; пов'язані з цим

удосконалення заводу визнаються як актив, тому що без них суб'єкт господарювання не може виробляти та продавати хімічну продукцію. Проте остаточна балансова вартість такого активу та пов'язаних активів переглядається щодо зменшення корисності відповідно до МСБО 36 *“Зменшення корисності активів”*.

Подальші витрати

- 12 Згідно з принципом визнання, визначеним у пункті 7, суб'єкт господарювання не визнає в балансовій вартості об'єкта основних засобів витрати на щоденне обслуговування об'єкта. Навпаки, ці витрати визнаються в прибутку чи збитку, коли вони понесені. Витрати на щоденне обслуговування об'єкта, насамперед, – це витрати на заробітну плату та витратні матеріали, а також це можуть бути витрати на незначні деталі. Призначення цих видатків часто визначають як *“ремонти та технічне обслуговування”* об'єкта основних засобів.
- 13 Частина деяких об'єктів основних засобів можуть потребувати заміни через регулярні проміжки часу. Наприклад, піч треба облицьовувати після певної кількості годин використання, частини салону літака (такі, як сидіння чи кухня) потребують кількаразової заміни протягом строку експлуатації літака. Об'єкти основних засобів також можуть бути придбаними з метою здійснення порівняно нечастої повторної заміни (наприклад заміна внутрішніх стін будівлі) або навіть для одноразової заміни. Згідно з принципом визнання, визначеному в пункті 7, суб'єкт господарювання визнає в балансовій вартості об'єкта основних засобів собівартість замінюваної частини такого об'єкта, коли витрати понесені, якщо задовольняються критерії визнання. Балансову вартість тих частин, що їх замінюють, припиняють визнавати відповідно до положень про припинення визнання цього Стандарту (див. пункти 67-72).
- 14 Умовою подовження експлуатації об'єкта основних засобів (наприклад, літака) може бути виконання регулярних всебічних оглядів для виявлення несправностей, незалежно від того, чи замінювались частини об'єкта. Під час виконання всебічного огляду витрати на нього визнаються в балансовій вартості об'єкта основних засобів як заміна, якщо задовольняються критерії визнання. Будь-яку балансову вартість витрат на попередній огляд (на відміну від матеріальних частин), яка залишається, визнавати припиняють. Це відбувається незалежно від того, чи були ідентифіковані витрати попереднього огляду в операції, в якій об'єкт куплено чи побудовано. Якщо треба, оцінені витрати на майбутній подібний огляд можна використати як показник того, якою була собівартість існуючого компонента огляду на час купівлі чи будівництва об'єкта.

Оцінка під час визнання

- 15 Об'єкт основних засобів, який відповідає критеріям визнання як актив, слід оцінювати за його собівартістю.

Елементи собівартості

- 16 Собівартість об'єкта основних засобів складається з:
- а) ціни його придбання, включаючи митні платежі на імпорт та податки, які не підлягають відшкодуванню, на придбання після вирахування торговельних знижок та цінових знижок;
  - б) будь-яких витрат, які безпосередньо пов'язані з доставкою активу до місця розташування та приведення його до стану, необхідного для його експлуатації у спосіб, визначений управлінським персоналом;
  - в) первісної оцінки витрат на демонтаж, переміщення об'єкта та відновлення території, на якій він розташований, зобов'язання за якими суб'єкт господарювання бере або коли купує цей об'єкт, або коли використовує його протягом певного періоду з метою, яка відрізняється від виробництва запасів протягом цього періоду.
- 17 Прикладами безпосередньо пов'язаних витрат є:
- а) витрати на виплати працівникам (як визначено в МСБО 19 "*Виплати працівникам*"), які виникають безпосередньо від спорудження або придбання об'єкта основних засобів;
  - б) витрати на впорядкування території;
  - в) первісні витрати на доставку та розвантаження;
  - г) витрати на встановлення та монтаж;
  - г) витрати на перевірку належного функціонування активу після вирахування чистих надходжень від продажу будь-яких об'єктів, вироблених під час доставки активу до теперішнього місця розташування та приведення в теперішній стан (наприклад, зразків, вироблених під час перевірки обладнання); та
  - г) оплата професійних послуг.
- 18 Суб'єкт господарювання застосовує МСБО 2 "*Запаси*" до витрат на зобов'язання щодо демонтажу, переміщення та відновлення території, на якій розташований об'єкт, що виникають протягом певного періоду внаслідок використання об'єкта для виробництва запасів протягом цього періоду. Зобов'язання щодо витрат, що обліковуються відповідно до МСБО 2 чи МСБО 16, визнаються та оцінюються відповідно до МСБО 37 "*Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи*".
- 19 Далі наведено приклади витрат, які не є витратами на об'єкт основних засобів:
- а) витрати на відкриття нових потужностей;

- б) витрати на введення нового продукту чи послуги (включаючи витрати на діяльність із рекламування та просування);
  - в) витрати на ведення бізнесу в новому місці розташування або з новою категорією клієнтів (включаючи витрати на підготовку персоналу); та
  - г) адміністративні та інші загальні накладні витрати.
- 20 Визнання витрат у балансовій вартості об'єкта основних засобів припиняється, якщо об'єкт знаходиться в місці розташування та у стані, необхідному для його експлуатації у спосіб, визначений управлінським персоналом. Отже, витрати, понесені при використанні чи передислокації об'єкта, не включаються в балансову вартість такого об'єкта. Наприклад, наведені далі витрати не включаються в балансову вартість об'єкта основних засобів:
- а) витрати, понесені в той час, коли об'єкт, придатний для експлуатації у спосіб, визначений управлінським персоналом, ще треба ввести в дію або його експлуатують не на повну потужність;
  - б) первісні операційні витрати, такі як понесені під час формування попиту на продукцію об'єкта; та
  - в) витрати на переміщення чи реорганізацію частини або всієї діяльності суб'єкта господарювання.
- 21 Деякі види діяльності відбуваються в зв'язку з будівництвом чи забудовою об'єкта основних засобів, але вони не є необхідними для того, щоб доставити об'єкт до місця розташування або привести до стану, необхідного для його експлуатації у спосіб, визначений управлінським персоналом. Ці побічні операції можуть відбуватися до або протягом діяльності з будівництва чи забудови. Наприклад, дохід можна заробляти шляхом використання будівельного майданчика як місця для стоянки автомобілів, поки не розпочнеться будівництво. Оскільки такі побічні операції не є необхідними для того, щоб доставити об'єкт до місця розташування або привести до стану, необхідного для його експлуатації у спосіб, визначений управлінським персоналом, то дохід та пов'язані з ним витрати на побічні операції визнаються в прибутку або збитку та включаються до відповідної класифікації доходу та витрат.
- 22 Собівартість активу, створеного власними силами, визначається з використанням тих самих принципів, як і для придбаного активу. Якщо суб'єкт господарювання виробляє подібні активи для продажу у ході звичайного ведення бізнесу, собівартість активу зазвичай така сама, як і собівартість будівництва активу для продажу (див. МСБО 2). Отже, будь-які внутрішні прибутки виключаються при одержанні таких витрат. Так само, собівартість понаднормативних сум відходів матеріалів, оплати праці чи інших ресурсів, витрачених при створенні активу власними силами, не включається до собівартості активу. МСБО 23 "Витрати на позики" встановлює критерії для визнання відсотків як компонента балансової вартості об'єкта основних засобів, створеного власними силами.
- 22А Плодоносні рослини обліковують у такий самий спосіб, що і створені власними силами об'єкти основних засобів до того, як вони переміщені у місце розташування та приведені до стану, необхідного для їх експлуатації у спосіб, визначений управлінським персоналом. Тому "створення" у цьому

Стандарті слід розуміти як діяльність, необхідну для вирощення плодоносних рослин до того, як вони будуть переміщені у місце розташування та приведені до стану, необхідного для їх експлуатації у спосіб, визначений управлінським персоналом.

Оцінка собівартості

- 23 Собівартість об'єкта основних засобів – це грошовий еквівалент ціни на дату визнання. Якщо платіж відкладають на строк довший, ніж звичайний строк кредиту, різниця між грошовим еквівалентом ціни і загальним платежем визнається як відсотки за період кредиту, якщо такі відсотки не капіталізуються згідно з МСБО 23.
- 24 Один або кілька об'єктів основних засобів можна придбати в обмін на немонетарний актив чи активи або поєднання монетарних та немонетарних активів. Наступний розгляд стосується просто обміну одного немонетарного активу на інший, але він також застосовується до всіх обмінів, наведених у попередньому реченні. Собівартість такого об'єкта основних засобів оцінюється за справедливою вартістю, за винятком якщо а) операція обміну не має комерційної сутності або б) справедливу вартість ні отриманого, ні переданого активу не можна достовірно оцінити. Придбаний об'єкт оцінюють у такий спосіб, навіть якщо суб'єкт господарювання не може негайно припинити визнання переданого активу. Якщо придбаний об'єкт не оцінюється за справедливою вартістю, його собівартість оцінюють за балансовою вартістю переданого активу.
- 25 Суб'єкт господарювання визначає, чи має операція обміну комерційну сутність, розглядаючи, якою мірою очікується зміна майбутніх грошових потоків унаслідок операції. Операція обміну має комерційну сутність, якщо:
- конфігурація (ризик, визначення часу та сума) грошових потоків від отриманого активу відрізняється від конфігурації грошових потоків від переданого активу; або
  - визначена суб'єктом господарювання вартість частини діяльності суб'єкта господарювання, на яку впливає операція, змінюється внаслідок обміну; та
  - різниця між а) або б) є значною стосовно справедливої вартості обмінених активів.
- Для визначення того, чи має операція обміну комерційну сутність, визначена суб'єктом господарювання вартість частини його діяльності, на яку впливає операція, має відображати грошові потоки після оподаткування. Результати таких аналізів мають бути чіткими, без необхідності детальних обчислень для суб'єкта господарювання.
- 26 Справедливу вартість активу можна достовірно оцінити, якщо а) відхилення в діапазоні обґрунтованих оцінок справедливої вартості є незначними для цього активу або б) імовірність різних оцінок у межах діапазону можна обґрунтовано оцінити та використати під час оцінки справедливої вартості.

Якщо суб'єкт господарювання може достовірно оцінити справедливу вартість отриманого активу або переданого активу, тоді справедлива вартість

МСБО 16

переданого активу використовується для оцінки собівартості отриманого активу, за винятком якщо справедлива вартість отриманого активу є більш очевидною.

27 [Вилучено]

28 Балансову вартість об'єкта основних засобів можна зменшити державними грантами згідно з МСБО 20 *“Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу”*.

Оцінка після визнання

---

29 Суб'єкт господарювання має обирати своєю обліковою політикою або модель собівартості згідно з пунктом 30, або модель переоцінки згідно з пунктом 31, і йому слід застосовувати цю політику до всього класу основних засобів.

29А Деякі суб'єкти господарювання, які керують внутрішнім або зовнішнім інвестиційним фондом, що забезпечує інвесторів виплатами, які визначаються виходячи із частки у фонді. Аналогічно, деякі суб'єкти господарювання випускають групи страхових контрактів з умовами прямої участі та утримують базові статті. Деякі такі фонди або базові статті включають нерухомість, зайняту власником. Суб'єкт господарювання застосовує МСБО 16 до нерухомості, зайнятої власником, яка включена до такого фонду або є базовими статтями. Незважаючи на пункт 29, суб'єкт господарювання може вибирати для оцінки такі види нерухомості, використовуючи модель справедливої вартості відповідно до МСБО 40. Для цілей такого вибору страхові контракти включають інвестиційні контракти з умовами дискреційної участі. (Див. МСФЗ 17 *“Страхові контракти”* для термінів, що використані у цьому пункті та визначені у цьому Стандарті).

29Б Застосовуючи пункт 29А, суб'єкт господарювання розглядає нерухомість, зайняту власником, що оцінена з використанням моделі справедливої вартості інвестиційної нерухомості, як окремий клас основних засобів.

Модель собівартості

30 Після визнання активом, об'єкт основних засобів слід відображати за його собівартістю мінус будь-яка накопичена амортизація та будь-які накопичені збитки від зменшення корисності.

Модель переоцінки

31 Після визнання активом, об'єкт основних засобів (справедливу вартість якого можна достовірно оцінити) слід відображати за переоціненою сумою, яка є його справедливою вартістю на дату переоцінки мінус будь-яка подальша накопичена амортизація та подальші накопичені збитки від зменшення корисності. Переоцінки слід проводити з достатньою регулярністю так, щоб балансова вартість суттєво не відрізнялася

від тієї, що була б визначена із застосуванням справедливої вартості на кінець звітного періоду.

32–33 [Вилучено]

34 Частота переоцінок залежить від змін справедливої вартості об'єктів основних засобів. Якщо справедлива вартість переоціненого активу суттєво відрізняється від його балансової вартості, слід проводити подальшу переоцінку. Деякі об'єкти основних засобів можуть зазнавати значних і непостійних змін справедливої вартості, таким чином потребуючи щорічної переоцінки. Такі часті переоцінки не потрібні для об'єктів основних засобів лише з незначною зміною справедливої вартості. У такому разі достатньо оцінювати їх кожні три або п'ять років.

35 Коли об'єкт основних засобів переоцінюють, балансову вартість такого активу коригують до переоціненої величини. На дату переоцінки актив розглядають за допомогою одного з таких методів:

- а) валову балансову вартість коригують у спосіб, який відповідає переоцінці балансової вартості активу. Наприклад, валова балансова вартість може бути перерахована шляхом посилення на відкриті ринкові дані, або ж вона може бути перерахована пропорційно до зміни балансової вартості. Накопичену амортизацію на дату переоцінки коригують так, щоб вона дорівнювала різниці між валовою балансовою вартістю та балансовою вартістю активу після врахування накопичених збитків від зменшення корисності; або
- б) накопичену амортизацію виключають з валової балансової вартості активу.

Сума коригування накопиченої амортизації формує частину збільшення або зменшення балансової вартості, що обліковуються згідно з пунктами 39 та 40.

36 Якщо переоцінюють об'єкт основних засобів, тоді весь клас основних засобів, до якого належить цей актив, слід переоцінювати.

37 Клас основних засобів – це група активів, однакових за характером і способом використання в діяльності суб'єкта господарювання. Прикладами окремих класів активів є:

- а) земля;
- б) земля та будівлі;
- в) машини та обладнання;
- г) кораблі;
- г) літаки;
- д) автомобілі;
- е) меблі та приладдя;
- є) офісне обладнання та
- ж) плодоносні рослини.

38 Об'єкти, які входять до одного класу основних засобів, переоцінюються одночасно, щоб запобігти вибіркової переоцінці активів і включенню до

фінансової звітності сум, у яких змішані витрати та вартості на різні дати. Проте клас активів можна переоцінювати на безперервній основі за умови, що переоцінка класу активів завершується за короткий проміжок часу і за умови, що переоцінка є актуальною.

- 39** Якщо балансова вартість активу збільшилася в результаті переоцінки, збільшення визнається в іншому сукупному доході та накопичується у власному капіталі під назвою "Дооцінка". Проте це збільшення має визнаватися в прибутку чи збитку настільки наскільки воно відновлює зменшення від переоцінки того самого активу, яке раніше було визнане в прибутку чи збитку.
- 40** Якщо балансова вартість активу зменшилася в результаті переоцінки, зменшення має визнаватися в прибутку чи збитку. Проте зменшення має визнаватися в іншому сукупному доході настільки наскільки будь-яке кредитове сальдо існує в дооцінці щодо цього активу. Зменшення, визнане в іншому сукупному доході, зменшує суму, акумульовану у власному капіталі під назвою "Дооцінка".
- 41 Дооцінку, що входить до власного капіталу об'єкта основних засобів, можна прямо перенести до нерозподіленого прибутку, коли припиняється визнання активу. Це може включати перенесення усієї дооцінки, коли актив вибуває або ліквідується. Проте можна переносити частину дооцінки, коли актив використовується суб'єктом господарювання. У цьому випадку сума перенесеної дооцінки буде різницею між амортизацією, що базується на переоціненій балансовій вартості активу, та амортизацією, що базується на первісній вартості активу. Перенесення з дооцінки до нерозподіленого прибутку не здійснюється через прибуток або збиток.
- 42 Вплив податків на прибуток (якщо він є), який є результатом переоцінки основних засобів, визнається та розкривається відповідно до МСБО 12 "Податки на прибуток".

Амортизація

- 43** Кожну частину об'єкта основних засобів, собівартість якої є суттєвою стосовно загальної собівартості об'єкта, слід амортизувати окремо.
- 44 Суб'єкт господарювання розподіляє суму, первісно визнану щодо об'єкта основних засобів, на його суттєві частини і кожен таку частину амортизує окремо. Наприклад, може бути доцільним окремо амортизувати корпуси та двигуни літака. Аналогічно, якщо суб'єкт господарювання купує основні засоби для операційної оренди, у якій він виступає орендодавцем, може бути доцільним амортизувати окремо суми, відображені у собівартості такого об'єкта, що відносяться до сприятливих або несприятливих умов оренди порівняно з ринковими умовами.
- 45 Суттєва частина об'єкта основних засобів може мати строк корисного використання та метод амортизації такий самий, як і строк корисного використання та метод амортизації іншої суттєвої частини цього ж об'єкта. Такі частини можуть бути згруповані під час визначення амортизаційних відрахувань.
- 46 У тій мірі, в якій суб'єкт господарювання окремо амортизує деякі частини об'єкта основних засобів, він також окремо амортизує решту об'єкта. Решта

складається з таких частин об'єкта, що окремо є несуттєвими. Якщо очікування суб'єкта господарювання щодо цих частин змінюються, може бути необхідним застосовувати методи наближення для амортизації решти у спосіб, що достовірно відображав би модель споживання та/або строк корисного використання його частин.

- 47 Суб'єкт господарювання може окремо амортизувати частини об'єкта, собівартість яких не є суттєвою стосовно загальної собівартості об'єкта.
- 48 Амортизаційні відрахування за кожен період слід визнавати у прибутку чи збитку, якщо вони не включені до балансової вартості іншого активу.**
- 49 Амортизаційні відрахування за період визнаються, як правило, у прибутку чи збитку. Проте іноді майбутні економічні вигоди, втілені в активі, споживаються під час виробництва інших активів. У цьому випадку амортизаційні відрахування становлять частину собівартості іншого активу і включаються до його балансової вартості. Наприклад, амортизацію виробничого обладнання включають у витрати на переробку запасів (див. МСБО 2). Так само амортизацію основних засобів, використаних у діяльності з розробки, можна включати в собівартість нематеріального активу, що визнається відповідно до МСБО 38 *“Нематеріальні активи”*.

Сума, що амортизується, та період амортизації

- 50 Суму активу, що амортизується, слід розподіляти на систематичній основі протягом строку його корисного використання.
- 51 Ліквідаційну вартість та строк корисного використання активу слід переглядати принаймні на кінець кожного фінансового року та, якщо очікування відрізняються від попередніх оцінок, зміну (зміни) слід відображати як зміну в обліковій оцінці відповідно до МСБО 8 *“Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки”*.
- 52 Амортизацію визнають, навіть якщо справедлива вартість активу перевищує його балансову вартість, поки ліквідаційна вартість активу не перевищує його балансову вартість. Ремонт та технічне обслуговування активу не звільняє від необхідності нараховувати амортизацію.
- 53 Суму активу, що амортизується, визначають після вирахування його ліквідаційної вартості. На практиці ліквідаційна вартість активу часто є незначною і тому є несуттєвою при обчисленні суми, що амортизується.
- 54 Ліквідаційна вартість активу може збільшитися до суми, що дорівнює або перевищує балансову вартість активу. Якщо це так, то амортизаційні відрахування активу дорівнюють нулю, якщо та доки його ліквідаційна вартість згодом не зменшиться до суми, меншої від балансової вартості активу.
- 55 Амортизацію активу починають, коли він стає придатним для використання, тобто коли він доставлений до місця розташування та приведений до стану,

необхідного для його експлуатації у спосіб, визначений управлінським персоналом. Амортизацію активу припиняють на одну з двох дат, яка відбувається раніше: на дату, з якої актив класифікують як утримуваний для

продажу (або включають до групи вибуття, яку класифікують як утримувану для продажу) згідно з МСФЗ 5, або на дату, з якої припиняють визнання активу. Отже, амортизацію не припиняють, коли актив не використовують або він вибуває з активного використання, доки актив не буде амортизований повністю. Проте згідно з використаними методами амортизації амортизаційні відрахування можуть дорівнювати нулю, якщо немає виробництва.

56 Майбутні економічні вигоди, втілені в активі, споживаються суб'єктом господарювання переважно через використання активу. Проте інші фактори, такі як технічне або економічне старіння, а також моральний і фізичний знос активу (в той час, коли цей актив не використовують), часто призводять до зменшення економічних вигід, які могли б бути отримані від цього активу. Відповідно, при визначенні строку корисного використання активу треба брати до уваги всі такі чинники:

- а) очікуване використання активу. Використання оцінюють, посилаючись на очікувану потужність або фізичну продуктивність активу;
- б) очікуваний фізичний та моральний знос, що залежить від операційних чинників, таких як кількість змін, протягом яких актив має використовуватися, програма ремонту та технічного обслуговування, а також догляд та технічне обслуговування активу, поки він не використовується;
- в) технічне або економічне старіння, яке виникає через зміни та вдосконалення виробництва або від зміни ринкового попиту на вироблені активом продукти чи послуги. Очікувані майбутні зменшення ціни продажу товару або послуги, виготовленого за допомогою активу, можуть вказувати на очікування технічного або економічного старіння такого активу, що, своєю чергою, може відображати зменшення майбутніх економічних вигід, втілених у цьому активі;
- г) правові або подібні обмеження використання активу, такі як закінчення строку пов'язаної з ним оренди.

57 Строк корисного використання активу визначають, виходячи з очікуваної корисності активу для суб'єкта господарювання. Політика управління активами суб'єкта господарювання може включати в себе вибуття активів після визначеного часу або після споживання визначеної частки майбутніх економічних вигід, утілених в активі. Тому строк корисного використання активу може бути коротшим, ніж строк його економічного використання. Оцінка строку корисного використання активу є предметом судження, яке ґрунтується на досвіді суб'єкта господарювання з подібними активами.

58 Земля та будівлі є окремими активами, і їх обліковують окремо, навіть якщо їх придбали разом. За деякими винятками (наприклад, кар'єри та місця для звалищ) земля має необмежений строк корисного використання і тому не амортизується. Будівлі мають обмежений строк корисного використання і

тому є активами, що амортизуються. Збільшення вартості землі, на якій стоїть будівля, не впливає на визначення суми будівлі, що амортизується.

59 Якщо собівартість землі включає в себе витрати на демонтаж, переміщення та відновлення території, ця частина земельного активу амортизується протягом

періоду вигід, отриманих під час здійснення цих витрат. У деяких випадках сама земля може мати обмежений строк корисного використання, тоді її амортизують у спосіб, який відображає вигоди, що мають бути отримані від неї.

Метод амортизації

- 60** Використовуваний метод амортизації має відображати спосіб, в який очікувані майбутні економічні вигоди від активу споживатимуться суб'єктом господарювання.
- 61** Метод амортизації, застосований до активу, слід переглядати принаймні на кінець кожного фінансового року, а якщо відбулася значна зміна в очікуваному способі споживання майбутніх економічних вигід, утілених в активі, метод слід змінити для відображення зміненого способу. Таку зміну слід обліковувати як зміну в обліковій оцінці відповідно до МСБО 8.
- 62** Різні методи амортизації можна застосовувати для розподілу суми активу, що амортизується, на систематичній основі протягом строку корисного використання. Ці методи включають пряму лінійний метод, метод зменшення залишку та метод кількості одиниць продукції. Результатом застосування прямо лінійного методу амортизації є постійні відрахування протягом строку корисного використання, якщо ліквідаційна вартість активу не змінюється. Результатом застосування методу зменшення залишку є зменшення суми відрахувань протягом строку корисного використання. Результатом застосування методу кількості одиниць продукції є відрахування на основі очікуваного використання або продуктивності активу. Суб'єкт господарювання обирає метод, який найкраще відображає очікуваний спосіб споживання майбутніх економічних вигід, утілених в активі. Такий метод застосовують постійно від періоду до періоду, якщо не відбувається зміна в очікуваному способі споживання цих майбутніх економічних вигід.
- 62A** Метод амортизації, оснований на доході, що генерується діяльністю, яка включає використання активу, не є належним. Дохід, що генерується діяльністю, яка включає використання активу, загалом відображає чинники, відмінні від споживання економічних вигід цього активу. Наприклад, на дохід впливають інші ресурси та процеси, діяльність з продажу та зміни обсягів продажу та цін. На ціновий компонент доходу може вплинути інфляція, яка ніяк не пов'язана зі способом споживання активу.

Зменшення корисності

- 63** Щоб визначити, чи зменшилася корисність об'єкта основних засобів, суб'єкт господарювання застосовує МСБО 36 "*Зменшення корисності активів*". Цей Стандарт пояснює, як суб'єкт господарювання переглядає балансову вартість своїх активів, як визначає суму очікуваного відшкодування активу та коли він визнає або відміняє визнання збитку від зменшення корисності.
- 64** [Вилучено]

Компенсація зменшення корисності

- 65** Компенсацію від третіх сторін за об'єкти основних засобів, корисність яких зменшилась, за втрачені або віддані об'єкти слід включати до прибутку чи збитку, коли компенсація стає такою, що підлягає отриманню.
- 66** Зменшення корисності або втрата об'єктів основних засобів, відповідні позови щодо компенсації або виплати компенсації від третіх сторін та будь-яке подальше придбання або будівництво активів для заміни – це окремі економічні події, які обліковуються окремо і в такий спосіб:
- а) зменшення корисності об'єктів основних засобів визнається відповідно до МСБО 36;
  - б) припинення визнання об'єктів основних засобів, які вибули або ліквідовані, визначається згідно з цим Стандартом;
  - в) компенсація від третіх сторін за об'єкти основних засобів, корисність яких зменшилась, за втрачені або віддані об'єкти включається до визначення прибутку чи збитку, коли вона стає такою, що підлягає отриманню; та
  - г) собівартість об'єктів основних засобів, які були відновлені, придбані або збудовані з метою заміни, визначається згідно з цим Стандартом.

Припинення визнання

- 67** Слід припиняти визнання балансової вартості об'єкта основних засобів:
- а) після вибуття; або
  - б) коли не очікують майбутніх економічних вигід від його використання або вибуття.
- 68** Прибуток чи збиток, що виникає від припинення визнання об'єкта основних засобів, слід включати до прибутку чи збитку, коли припиняється визнання об'єкта (якщо МСФЗ 16 не вимагає іншого від операцій продажу та зворотної оренди). Прибутки не слід класифікувати як дохід.
- 68A** Проте суб'єкт господарювання, який в ході своєї звичайної діяльності, періодично продає об'єкти основних засобів, які він утримував для надання в оренду іншим, має переводити такі активи у запаси за їхньою балансовою вартістю, коли їх припиняють надавати в оренду і починають утримувати для продажу. Кошти від продажу таких активів визнаються як дохід відповідно до МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами». МСФЗ 5 не застосовується, якщо активи, що утримуються для продажу в ході звичайного ведення бізнесу, переводяться у запаси.
- 69** Вибуття об'єкта основних засобів може відбуватися багатьма різними шляхами (наприклад, шляхом продажу, укладання угоди про фінансову оренду або дарування). Датою вибуття об'єкта основних засобів є дата, коли реципієнт отримує контроль над цим об'єктом відповідно до вимог щодо визначення того, коли задовольняється зобов'язання щодо виконання, про що

викладено в МСФЗ 15. МСФЗ 16 застосовується до вибуття шляхом операцій продажу та зворотної оренди.

- 70 Якщо згідно з критерієм визнання, викладеним у пункті 7, суб'єкт господарювання визнає в балансовій вартості об'єкта основних засобів витрати на заміну частини об'єкта, тоді він припиняє визнання балансової вартості заміненої частини незалежно від того, чи амортизували замінену частину окремо. Якщо суб'єкт господарювання не може визначити балансову вартість заміненої частини, він може використати витрати на заміну як свідчення того, якою була собівартість заміненої частини на час її придбання або будівництва.
- 71 Прибуток або збиток, що виникає від припинення визнання об'єкта основних засобів, слід визнавати як різницю між чистими надходженнями від вибуття (якщо вони є) та балансовою вартістю об'єкта.
- 72 Сума компенсації, яка має бути включена у прибуток або збиток, що виникає внаслідок припинення визнання об'єкта основних засобів, визначається відповідно до вимог щодо визначення ціни операції, викладених у пунктах 47–72 МСФЗ 15. Подальші зміни оцінки компенсації, що включаються у прибуток або збиток, слід обліковувати відповідно до вимог щодо змін ціни операції, викладених у МСФЗ 15.

Розкриття інформації

- 73 У фінансовій звітності слід розкривати для кожного класу основних засобів:
- а) бази оцінки, використані для визначення валової балансової вартості;
  - б) використовуваний метод амортизації;
  - в) застосовані строки корисного використання або норми амортизації;
  - г) валову балансову вартість та суму накопиченої амортизації (разом з накопиченими збитками від зменшення корисності) на початок та кінець періоду; та
  - г) узгодження балансової вартості на початок і кінець періоду, що відображає:
    - і) надходження;
    - іі) активи, класифіковані як утримувані для продажу або включені до групи вибуття, класифікованої як утримувана для продажу відповідно до МСФЗ 5, та інші вибуття;
    - ііі) придбання в результаті об'єднання бізнесу;
    - іv) збільшення або зменшення, які виникають у результаті переоцінок згідно з пунктами 31, 39 та 40, а також у результаті збитків від зменшення корисності, визнаних або відновлених в іншому сукупному доході відповідно до МСБО 36;

- v) збитки від зменшення корисності, визнані в прибутку чи збитку відповідно до МСБО 36;
- vi) збитки від зменшення корисності, відновлені в прибутку чи збитку відповідно до МСБО 36;
- vii) амортизацію;
- viii) чисті курсові різниці, що виникають при переведенні фінансової звітності з функціональної валюти в іншу валюту подання, включаючи переведення закордонної господарської одиниці у валюту подання суб'єкта господарювання, що звітує; та
- ix) інші зміни.

74 Фінансова звітність має також розкривати таку інформацію:

- a) наявність та суми обмежень на права власності, а також основні засоби, передані у заставу як забезпечення зобов'язань;
- б) суму видатків, визнаних у балансовій вартості об'єкта основних засобів у ході його будівництва;
- в) суму договірних зобов'язань щодо придбання основних засобів; та
- г) суму компенсації від третіх сторін за об'єкти основних засобів, корисність яких зменшилася, або які були втрачені чи передані, що включається до прибутку чи збитку, якщо суму цієї компенсації не було розкрито окремо у звіті про сукупні доходи.

75 Обрання методу амортизації та оцінка строку корисного використання активів є питаннями судження. Унаслідок цього розкриття інформації про прийняті методи та оцінені строки корисного використання або норми амортизації надає користувачам фінансової звітності інформацію, яка дає їм змогу переглядати політику, обрану управлінським персоналом, та робити порівнювання з іншими суб'єктами господарювання. З подібних причин необхідно розкривати:

- a) амортизацію, чи визнано її у прибутку чи збитку або як частину собівартості інших активів протягом періоду; та
- б) накопичену амортизацію на кінець періоду.

76 Відповідно до МСБО 8 суб'єкт господарювання розкриває характер і вплив зміни в обліковій оцінці, які впливають у поточному періоді або очікується, що впливатимуть у подальших періодах. Щодо основних засобів, то розкриття такої інформації може бути результатом змін в оцінках стосовно:

- a) сум ліквідаційної вартості;
- б) оцінених витрат на демонтаж, переміщення чи відновлення об'єктів основних засобів;
- в) строків корисного використання; та
- г) методів амортизації.

- 77 **Якщо об'єкти основних засобів наведено за переоціненими сумами, то додатково до розкриття інформації, якого вимагає МСФЗ 13, треба розкривати:**
- а) дату набрання чинності переоцінки;
  - б) чи був залучений незалежний оцінювач;
  - в-г) [вилучено]
  - г) для кожного переоціненого класу основних засобів – балансову вартість, яка була б визнана, якби активи відображались за моделлю собівартості; та
  - д) дооцінку із зазначенням зміни за період та будь-яких обмежень щодо розподілу залишку акціонерам.
- 78 Відповідно до МСБО 36 суб'єкт господарювання додатково до інформації, що її вимагає пункт 73г) iv) – vi), розкриває інформацію про основні засоби, корисність яких зменшилась.
- 79 Користувачі фінансової звітності також можуть вважати доречною для їхніх потреб таку інформацію:
- а) балансову вартість основних засобів, що їх тимчасово не використовують;
  - б) валову балансову вартість будь-яких повністю амортизованих основних засобів, які ще використовують;
  - в) балансову вартість основних засобів, які вибули з активного використання та не класифіковані як утримувані для продажу відповідно до МСФЗ 5; та
  - г) якщо застосовується модель собівартості, то справедливу вартість основних засобів, якщо вона суттєво відрізняється від балансової вартості.
- Отже, суб'єкти господарювання заохочуються до розкриття інформації про ці суми.

Положення перехідного періоду

- 80 **Вимоги пунктів 24–26 стосовно первісної оцінки об'єкта основних засобів, придбаних в операції обміну активів, слід застосувати перспективно лише до майбутніх операцій.**
- 80А Пункт 35 був змінений документом *"Щорічні вдосконалення МСФЗ Цикл 2010–2012 рр."*. Суб'єкт господарювання застосовує ці зміни до всіх переоцінок, визнаних у річних періодах, які починаються з дати першого застосування цієї зміни або пізніше та безпосередньо у попередньому річному періоді. Суб'єкт господарювання може також подавати скориговану порівняльну інформацію для будь-яких більш ранніх поданих періодів, але це не обов'язково. Якщо суб'єкт господарювання подає не скориговану порівняльну інформацію для будь-яких більш ранніх періодів, то він чітко

МСБО 16

ідентифікує інформацію, яка не була скоригована, зазначає, що вона подана на іншій основі та пояснює таку основу.

80Б У звітному періоді, в якому документ "*Сільське господарство: плодоносні рослини*" (Зміни до МСБО 16 та МСБО 41) застосовується вперше, суб'єктові господарювання не потрібно розкривати кількісну інформацію, яка вимагається пунктом 28д) МСБО 8 за поточний період. Проте суб'єкт господарювання подає кількісну інформацію, яка вимагається пунктом 28д) МСБО 8, за кожний попередній поданий період.

80В Суб'єкт господарювання може обрати можливість оцінювати об'єкт плодоносних рослин за його справедливою вартістю на початок найбільш раннього періоду, поданого у фінансовій звітності за звітний період, в якому суб'єкт господарювання вперше застосовує документ "*Сільське господарство: плодоносні рослини*" (Зміни до МСБО 16 та МСБО 41) та використати таку справедливу вартість як його доцільну собівартість на таку дату. Будь-яку різницю між попередньою балансовою вартістю та справедливою вартістю визнають у нерозподіленому прибутку на початок найбільш раннього поданого періоду.

Дата набрання чинності

81 Суб'єкт господарювання застосовує цей Стандарт до річних періодів, що починаються 1 січня 2005 р. або після цієї дати. Більш раннє застосування заохочується. Якщо суб'єкт господарювання застосовує цей Стандарт до періоду, що розпочався до 1 січня 2005 р., він розкриває цей факт.

81А Суб'єкт господарювання застосовує зміни в пункті 3 до річних періодів, що починаються 1 січня 2006 р. або після цієї дати. Якщо суб'єкт господарювання застосовує МСФЗ 6 до більш раннього періоду, то ці зміни слід застосовувати до такого більш раннього періоду.

81Б МСБО 1 "*Подання фінансової звітності*" (переглянутий у 2007 р.) змінив термінологію, що вживається в МСФЗ. Крім того, він змінив пункти 39, 40 та 73(г)(iv). Суб'єкт господарювання застосовує ці зміни до річних періодів, які починаються 1 січня 2009 р. або після цієї дати. Якщо суб'єкт господарювання застосовує МСБО 1 (переглянутий 2007 р.) до більш раннього періоду, ці зміни слід застосовувати до такого більш раннього періоду.

81В МСФЗ 3 "*Об'єднання бізнесу*" (переглянутий у 2008 р.) змінив пункт 44. Суб'єкт господарювання застосовує цю зміну до річних періодів, які починаються 1 липня 2009 р. або після цієї дати. Якщо суб'єкт господарювання застосовує МСФЗ 3 (переглянутий у 2008 р.) до більш раннього періоду, цю зміну також слід застосовувати до такого більш раннього періоду.

81Г Пункти 6 і 69 були змінені, а пункт 68А був доданий документом "*Удосконалення МСФЗ*", випущеними у травні 2008 р. Суб'єкт господарювання застосовує ці зміни до річних періодів, які починаються 1 січня 2009 р. або після цієї дати. Більш раннє застосування дозволяється. Якщо суб'єкт господарювання застосовує ці зміни до більш раннього періоду, він розкриває цей факт і одночасно застосовує відповідні зміни до МСБО 7 "*Звіт про рух грошових коштів*".

- 81Г Пункт 5 був змінений документом "Удосконалення МСФЗ", випущеним у травні 2008 р. Суб'єкт господарювання застосовує цю зміну перспективно до річних періодів, які починаються 1 січня 2009 р. або після цієї дати. Застосування до більш ранніх періодів дозволяється, якщо суб'єкт господарювання також застосовує ці зміни одночасно до пунктів 8, 9, 22, 48, 53, 53А, 53Б, 54, 57 та 85Б МСБО 40. Якщо суб'єкт господарювання застосовує цю зміну до більш раннього періоду, він розкриває цей факт.
- 81Д МСФЗ 13, випущений у травні 2011 р., змінив визначення справедливої вартості та визначення суми очікуваного відшкодування в пункті 6, змінив пункти 26, 35 і 77 та вилучив пункти 32 та 33. Суб'єкт господарювання застосовує ці зміни, якщо він застосовує МСФЗ 13.
- 81Е Документ "Щорічні вдосконалення Цикл 2009 – 2011 рр.", випущений у травні 2012 р., змінив пункт 8. Суб'єкт господарювання застосовує цю зміну ретроспективно відповідно до МСБО 8 "Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки" до річних періодів, що починаються 1 січня 2013 р. або після цієї дати. Більш раннє застосування дозволяється. Якщо суб'єкт господарювання застосовує цю зміну до більш раннього періоду, він розкриває цей факт.
- 81Є Документ "Щорічні вдосконалення МСФЗ Цикл 2010–2012 рр.", виданий у грудні 2013 р., змінив пункт 35 і додав пункт 80А. Суб'єкт господарювання застосовує цю зміну до річних періодів, які починаються 1 липня 2014 р. або після цієї дати. Більш раннє застосування дозволяється. Якщо суб'єкт господарювання застосовує цю зміну до більш раннього періоду, він розкриває цей факт.
- 81Ж Документ "Роз'яснення прийнятних методів амортизації" (Зміни до МСБО 16 та МСБО 38), випущений у травні 2014 р., змінив пункт 56 та додав пункт 62А. Суб'єкт господарювання застосовує ці зміни перспективно до річних періодів, які починаються 1 січня 2016 р. або після цієї дати. Більш раннє застосування дозволяється. Якщо суб'єкт господарювання застосовує ці зміни до більш раннього періоду, він розкриває цей факт.
- 81З МСФЗ 15 "Дохід від договорів з клієнтами", випущений у травні 2014 року, змінив пункти 68А, 69 та 72. Суб'єкт господарювання застосовує ці зміни, якщо він застосовує МСФЗ 15.
- 81И Документ "Сільське господарство: плодоносні рослини" (Зміни до МСБО 16 та МСБО 41), випущений у червні 2014 р., змінив пункти 3, 6 і 37 та додав пункти 22А і 80Б–80В. Суб'єкт господарювання застосовує ці зміни до річних періодів, які починаються 1 січня 2016 р. або після цієї дати. Більш раннє застосування дозволяється. Якщо суб'єкт господарювання застосовує ці зміни до більш раннього періоду, він розкриває цей факт. Суб'єкт господарювання застосовує ці зміни ретроспективно відповідно до МСБО 8, за винятком зазначеного в пункті 80В.
- 81П МСФЗ 16, випущений у січні 2016 р., вилучив пункти 4 і 27 та змінив пункти 5, 10, 44 і 68-69. Суб'єкт господарювання застосовує ці зміни, якщо він застосовує МСФЗ 16.
- 81І МСФЗ 17, випущений у травні 2017 р., додав пункти 29А та 29Б. Суб'єкт господарювання застосовує ці зміни, якщо він застосовує МСФЗ 17.

Вилучення інших положень

---

82 Цей Стандарт замінює МСБО 16 “Основні засоби” (переглянутий у 1998 р.).

83 Цей Стандарт замінює такі тлумачення:

- а) ПКТ-6 “Витрати на модифікацію існуючого програмного забезпечення”;
- б) ПКТ-14 “Основні засоби: компенсація зменшення корисності або втрати об’єктів”; та
- в) ПКТ-23 “Основні засоби: витрати на значний огляд або капітальний ремонт”.